

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-05-19
meddelad i
Nacka strand

Mål nr P 7312-16

KLAGANDE

1. Tommy Bengtsson
c/o Lennart Gran och Staffan Gripenfors
Vendelsö fastighetsägareförening
Flöjtvägen 3
136 75 Vendelsö

Ombud: Lennart Gran och Staffan Gripenfors
Adress som 1.

2. Anna Maria Högberg
Tutviksvägen 91
136 75 Vendelsö

3. Robert Nagy
Adress som 2.

4. Valve Kääramees
Sankt Göransgatan 74
112 38 Stockholm

5. Svante Wagenius
Finn Malmgrens väg 30
121 38 Johanneshov

MOTPART

Stadsbyggnadsnämnden i Haninge kommun
136 81 Haninge

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut 2016-11-07 i ärende nr 4031-19870-2016, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Detaljplan för Vendelsö-Gudö, fastigheterna Haninge Gudö 13:1 och 15:1

DOMSLUT

Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen Stadsbyggnadsnämnden i Haninge kommuns beslut den 20 april 2016, § 56, att anta detaljplan för fastigheterna Gudö 13:1 och 15:1 i Haninge kommun.

Dok.Id 498793

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

YRKANDEN M.M.

Svante Wagenius, Valve Kääramees, Robert Nagy och Anna Maria Högberg har yrkat att detaljplanen ska upphävas.

Tommy Bengtsson, vars talan avvisades av Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen), har överklagat avvisningsbeslutet och har som det får förstås yrkat att såväl beslutet om avvisning som detaljplanen ska upphävas. Länsstyrelsen har medgett att Tommy Bengtssons talan avvisats felaktigt och att han är taleberättigad i målet. Mark- och miljödomstolen har meddelat Tommy Bengtsson att domstolen överväger att ta upp hans överklagande till prövning i sak, och gett honom tillfälle att utveckla sitt överklagande.

Mark- och miljödomstolen har hållit syn i målet den 30 mars 2017.

UTVECKLING AV TALAN

Svante Wagenius, Robert Nagy och Anna Maria Högberg har utöver de omständigheter de anförde i samband med överklagandet till länsstyrelsen åberopat sammanfattningsvis följande till stöd för sin talan.

Det planlagda området är den sista delen i ett obebyggt område i Haninge kommun. Områdets närhet till Tyresta naturreservat gör att området är av riksintresse för naturvård och friluftsliv. I den gällande översiktsplanen är Vendelsö också utpekad som ett förändringsområde. Det krävs därför stor varsamhet vid detaljplaneringen av området. Av dessa skäl är det av principiell betydelse att beslutet om detaljplanen fattas av kommunfullmäktige och inte av stadsbyggnadsnämnden.

Planen anger också att det ska vara kommunalt huvudmannaskap för vatten och avlopp, men enskilt huvudmannaskap för allmän plats. Detta innebär att såväl lokalgata som gång- och cykelväg och naturområdet kommer vara i enskilt huvudmannaskap. Huvudregeln är enligt 4 kap. 7 § plan- och bygglagen att kommunen

ska vara huvudman för allmänna platser. Utgångspunkten när regeln inrättades var att kommunen skulle kunna avsäga sig ansvaret i sådana områden där man tidigare använde byggnadsplan, t.ex. områden med fritidsbebyggelse. Det aktuella området är inte ett sådant område eftersom i princip hela området idag har permanentbebyggelse. Det framgår inte heller vem som ska sköta det enskilda huvudmannaskapet eller om den förening som kommunen synes ha tänkt ska göra det har gett sitt godkännande. Eftersom en del mark läggs ut som naturmark får den enskilde huvudmannen också ett inlösensansvar. Detta är ett stort ansvar som inte i tillräcklig utsträckning har beaktats.

Vad gäller frågan om strandskyddsdispens har området inte tagits i anspråk på ett sådant sätt som gör att det saknar betydelse för allmänheten. Såväl udden längst ut i detaljplanen som områdena närmast naturreservatet är tillgängliga för allmänheten. De staket som finns på fastigheten gör inte att marken ska anses ianspråktagen eftersom det inte finns någon tomtplats innanför staketet. För att strandskyddet ska fungera måste allmänheten uppleva att man inte stör i någon hemfridszon. Enligt detaljplanen tillåts en tvåvåningsbyggnad om 180 m² endast ca 20 m från stranden med strandskydd. Denna byggrätt är inte heller förenlig med strandskyddet.

De är genom sina fastigheter medlemmar i gemensamhetsanläggningen Haninge Tutviken ga:1. Om den tänkta avstyckningen sker kommer detta få konsekvenser för gemensamhetsanläggningen som enligt kommunen ska sköta vägarna. Den påverkan som ytterligare trafik får har inte beaktats vid planläggningen. Det har därför inte tagits tillräcklig hänsyn till äganderätts- och fastighetsförhållandena i området. Genom detaljplanen träds därför deras enskilda intressen förnär.

Valve Kääramees har utöver vad han har anfört i samband med överklagandet till länsstyrelsen samt de omständigheter som Svante Wagenius, Robert Nagy och Anna Maria Högberg har åberopat även åberopat i huvudsak följande till stöd för sin talan.

Tyresta är ett av de största orörda urskogsområdena utanför fjällregionen. Området är av stort intresse för friluftslivet i Stockholm, Tyresö och Haninge. Med hänsyn

till naturvärden och friluftslivet ska området enligt 3 kap. 6 § miljöbalken skyddas så långt som möjligt. Detaljplanen omfattar ett område som är sista utposten till urskogsområdet.

Ökad trafik på området skulle också medföra ökad trafikfara. Lokalgatan i området lutar kraftigt och har en krök med dålig sikt. All biltrafik i denna krök utgör en trafikfara för personer som vill ta sig till Tyrestareservatet till fots eller på cykel. Planförslaget skulle medföra utökad biltrafik på Fiolvägen. Detta skulle medföra ökade risker att använda Fiolvägens fortsättning som entré till Tyrestareservatet. Om trafiken ökar innebär det en stor trafikfara, vilket inte har beaktats i detaljplanen.

Den tvåvåningsbyggnad om 180 m² med komplementbyggnader om 60 m² bara ett tiotal meter ifrån strandskyddat område som tillåts i planen är belägen på den naturkänsligaste delen av fastigheten Gudö 13:1. En byggnad där skulle synas både inifrån Tyresta naturreservat och från Långsjön och påverka karaktären på området. Den bullermässiga belastningen av ökad trafik till och från fastigheterna och störande ljus från fastigheterna skulle också ta bort intrycket av ett naturnära boende.

Tommy Bengtsson har anfört samma omständigheter som hos länsstyrelsen till stöd för sin talan.

DOMSKÄL

Förutsättningar för överprövningen av detaljplaner

Av 1 kap. 2 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, framgår att det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Kommunen har således rätt att inom vida ramar själv avgöra hur marken ska disponeras och hur miljön ska utformas i den egna kommunen.

Den myndighet som prövar ett överklagande av ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan ska enligt 13 kap 17 § PBL endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som

framgår av omständigheterna. Detta innebär att mark- och miljödomstolens prövning utgör en kontroll av om kommunens beslut ryms inom det handlingsutrymme som kommunen har enligt bestämmelserna i PBL och de krav som kan ställas på beslutsunderlag och beredningsförfarande (prop. 2009/10:215 s. 88).

Mark- och miljödomstolens bedömning

I målet har klagandena gjort gällande att detaljplanen ska upphävas b.l.a. p.g.a. att det saknas förutsättningar för att upphäva strandskyddet i området. Frågan om upphävande av strandskyddet är således föremål för mark- och miljödomstolens bedömning (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom från den 28 oktober 2014 i mål P 11490-13).

Mark- och miljödomstolen har funnit att detaljplanen ska upphävas p.g.a. att den inte uppfyller de krav på en detaljplan som regleringen i PBL innebär med avseende på strandskydd. Detta utvecklas i det följande.

Av 4 kap. 30 § första stycket PBL framgår att en detaljplan ska bestå av en karta över det område som planen omfattar (plankarta) och de bestämmelser i övrigt som behövs (planbestämmelser). Av plankartan ska framgå hur planområdet delas upp för skilda ändamål och vilka bestämmelser som gäller för olika områden. Vidare ska det enligt 4 kap. 31 § PBL finnas en beskrivning av hur detaljplanen ska förstås och genomföras (planbeskrivning). Det är endast plankartan och de därpå angivna planbestämmelserna som är juridiskt bindande. Det är alltså inte möjligt att frånga en detaljplans planbestämmelser med anledning av vad som framgår av planbeskrivningen (se exempelvis Mark- och miljööverdomstolens dom den 20 oktober 2016 i mål P 3794-16 och 3858-16). Det är inte heller tillräckligt att den tänkta markanvändningen framgår av en planillustration, jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 12 februari 2015 i mål nr P8023-14. Av 4 kap. 32 § andra stycket PBL framgår vidare att det av detaljplanen tydligt ska framgå av detaljplanen hur bebyggelsen och miljön ska regleras.

En kommun får enligt 4 kap. 17 § PBL i en detaljplan bestämma att strandskyddet enligt miljöbalken ska upphävas för ett område om det finns särskilda skäl för det med stöd av 7 kap. 18c § miljöbalken. Intresset av att ta området i anspråk på ett sätt som avses med planen ska, för att strandskyddet ska kunna upphävas, väga tyngre än strandskyddsintresset. Ett beslut om att upphäva strandskyddet bör anges i detaljplanen genom en administrativ bestämmelse och avgränsas på plankartan med en administrativ linje, se Boverkets handbok om plan- och bygglagen (PBL kunskapsbanken) och Naturvårdsverkets handbok 2009:4, Strandskydd – en vägledning för planering och prövning. Kommunen bör vidare i planbeskrivningen motivera vilka skäl som har legat till grund för att strandskyddet kan upphävas, liksom skälen för den avgränsning som har gjorts.

Av den överklagade detaljplanens planbeskrivning framgår att det är kommunens avsikt att upphäva strandskyddet inom stora delar av planområdet. De särskilda skälen för detta enligt 7 kap. 18c § miljöbalken anges dock inte. Att strandskyddet är tänkt att upphävas visar även en illustration på plankartan. Däremot framgår det inte av plankartan eller därpå angivna bestämmelser att strandskyddet ska upphävas, och inte heller i vilken omfattning så ska ske. Som har framgått ovan är det nödvändigt för att en dylik planåtgärd ska anses vara giltig att åtgärden framgår av plankartan och planbestämmelserna. Mark- och miljödomstolens bedömning av det nu anförda är att detaljplanen inte uppfyller de krav på tydlighet som domstolen ovan redogjort för.

Då en stor del av det som i den antagna detaljplanen är avsett att utgöra kvartersmark för bostäder ligger inom område som omfattas av bestämmelserna om strandskydd, är en bestämmelse om att upphäva strandskyddet av väsentlig betydelse för att planen som helhet ska kunna genomföras. Detaljplanens utformning strider därmed även mot kravet i 4 kap. 30 § PBL att planen ska vara genomförbar.

Om domstolen vid sin prövning av ett överklagat beslut att anta en detaljplan kommer fram till att beslutet strider mot en rättsregel ska planen upphävas i sin helhet om kommunen inte medgett att planen enbart upphävs till viss del eller ändras på

annat sätt, 13 kap. 17 § andra stycket PBL. Eftersom det inte finns något medgivande från kommunen om att upphäva endast viss del av detaljplanen ska beslutet att anta planen upphävas i sin helhet. Vid denna utgång prövas inte övriga invändningar mot planen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 9 juni 2017.

Karin Röckert

Ewa Andrén Holst

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Karin Röckert, ordförande, och tekniska rådet Ewa Andrén Holst. Målet har handlagts av beredningsjuristen Emil Carlborg.

Länstyrelsen Stockholm

Enheten för överklaganden
Lina Jansson

Beslut

Datum
2016-11-07

Beteckning
4031-19870-2016

1 (8)

NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 4

INKOM: 2016-12-19
MÅLNR: P 7312-16
AKTBIL: 6

Klaganden
Se sändlista

Motpart
Haninge kommun
136 81 Haninge

Överklagande ifråga om detaljplan för Vandelsö-Gudö, Gudö 13:1 och 15:1, Haninge kommun

NACKA TINGSRÄTT

Ink 2016-12-19

Akt. P 7312-16
Akobil. 6

Beslut

Länstyrelsen avvisar överklagandet av Tommy Bengtsson.

Länstyrelsen avslår övriga överklagandena.

Bakgrund

Stadsbyggnadsnämnden i Haninge kommun beslutade den 20 april 2016, § 56, att bl.a. anta detaljplan för Gudö 13:1 och 15:1 i kommunen.

Anna Maria Högberg, Robert Nagy och Svante Wagenius har överklagat beslutet och yrkar så som det förstås att beslutet ska upphävas. Till stöd för sin talan anför de bl.a. följande. De yrkar dessutom att strandskyddet inte upphävs på Gudö 13:1 och att Gudö 15:1 får färre avstyckningar. Lokalgatan får inte placeras i höjdläge på tomten utan i tomtens norra del enligt deras förslag i samrådsinlagen. Kommunen ska mer detaljerat styra hur byggnader ska anpassas till regelverket och hur olovlig trädfällning ska beivras. Alternativt ska miljökonsekvensbeskrivning utföras. Kommunen har avsatt en smal markyta söder om ån från naturreservatet mot vägen till reservatet. De anser att den branta delen av fastigheten Gudö 13:1 som är belägen norr om gångvägen in i naturreservatet också får ingå i naturmarken. Sedan granskningsskedet har kommunen flyttat gemensamhetsanläggningen som de kritiserade. Dock är exploateringen fortfarande densamma och den nya vägsträckningen går fortfarande i höjdläge på Gudö 15:1, trots att planbeskrivningen råder exploatören att inte bygga just i dessa lägen. Ett staket kring hela fastigheten Gudö 13:1 har uppförts, även på strandskyddad mark. De hävdar att staketet inte har giltigt lov och att strandskyddsdispens saknas. Det olovligt uppförda staketet ligger till grund för att häva strandskydd på tomten enligt kommunens argumentation. Man hävdar att marken redan är tagen i anspråk bl.a. på grund av inhägnaden. Två friggebodar har under 2015 uppförts på prickmark och strandskyddat område. Dessa har hyrts ut under sommaren. Även här saknas strandskyddsdispens för husen. Udden utgör porten in till den obebyggda östra delen av Långsjön och nyttjas som landstigningsplats alternativt utgångspunkt för skridskoåkare samt utgör en ankringspunkt för kanotister. Strandskyddet kan inte upphävas på

Datum
2016-11-07Beteckning
4031-19870-2016

platsen. Att fastigheten Gudö 15:1 ska få lov att styckas av i fyra tomter skedde på grund av ett av ett misstag från kommunens sida. Man antog felaktigt att ansökan för Gudö 13:1 även gällde Gudö 15:1. Tomternas förutsättningar att styckas av i så många delar har inte studerats på ett betryggande sätt. Kommunen menar till och med att det är bra för sjösystemets vattenkvalitet att området exploateras - för att det kommunala Va-nätet byggs ut. De undrar hur avrinning från de nya tillfartsvägarna ska tas om hand. Angående riksintresse för det rörliga friluftslivet vill de nu än en gång peka på att den tänkta exploateringen ökar biltrafiken på Tutviksvägen påtagligt. Det påverkar fotgängares tillträde till Tyresta reservatet. Vägen är redan idag besvärlig att ta sig fram på för fotgängare på grund av den redan stora biltrafiken. Tutviksvägen är drygt två kilometer lång. De sju nya avstyckningarna genererar åtminstone 21 ytterligare bilresor per dag längs med hela Tutviksvägens alternativt Tutviksvägens/ Fiolvägens sträckningar. En olovlig industriverksamhet med plank på Gudö 13:1 ligger till grund för att det fria friluftslivet inte har kunnat nyttja marken. Haninge kommun menar att behovsprövning enligt miljöbalken inte behövs på grund av den känsliga utformningen av ny bebyggelse. Ny bebyggelse ska terränganpassas enligt beskrivningen och därmed ska ingen miljökonsekvensbeskrivning behöva upprättas. I planbeskrivningen understryks att byggandet på höjdpunkter ska undvikas men de ser inte något skydd för de så viktiga höjderna i planen. Viten vid olovlig trädfällning saknas. I den föreslagna detaljplanen ska nya tillfartsvägar med VA byggas till de avstyckade tomterna. De undrar hur det nätta gaturummet ska säkerställas vid byggnation. Där saknas t.ex. prickmark. Detaljplanen är fylld av texter om kommunens omsorg om naturmiljön och friluftslivet medan konsekvenserna av planens genomförande innebär det motsatta. Till stöd för sin talan ger de in och åberopar tidigare inlämnade samrådssynpunkter till kommunen samt bildmaterial från platsen.

Valve Kääramees har överklagat beslutet och yrkar så som det får förstås att antagandebeslutet ska upphävas. Han yrkar även att strandskyddet inte ska upphävas. Till stöd för sin talan anför han bl.a. följande. Intresset av att ta marken vid fastigheten Gudö 13:1 i anspråk representeras av en enda person, fastighetsägaren till fastigheten Gudö 13:1. Intresseavvägning beträffande strandskydd ska således göras mellan denne ende intressenten och dennes intresse att bygga å ena sidan och allmänhetens intresse för friluftsliv och bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv samt tillgång till Tyresta naturreservat å andra sidan. Planen är handlagd enligt enkelt planförfarande vilket är felaktigt. Planens syfte och huvuddrag stämmer inte överens med närområdets övergripande struktur som domineras av Tyresta reservatet och Långsjön. Tyresta är ett av de största urskogsområdena utanför fjällregionen. Planområdet är av stort intresse för rörligt friluftsliv och ansluter i öster direkt till Tyresta naturreservat som är välbesökt rekreationsområde. Av planförslaget framgår vidare att det skulle leda till ökad biltrafik i området. Biltrafiken till och från detaljplanens avstyckade fastigheter från Gudö 13:1 skulle mångfaldiga riskerna för allmänheten att nyttja Fiolvägens fortsättning som entré till Tyresta reservatet. Tillåtande av avstyckning/byggnation enligt detaljplanen skulle innebära att området inte skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

Datum
2016-11-07

Beteckning
4031-19870-2016

Detaljplanen skulle om den verkställdes förstöra naturen vid entrén till naturreservatet och cykelvägen till Tyresö från Fiolvägen. Utsikten från hans fastighet Tutviken 1:3 domineras helt av fastigheten Gudö 13:1 inom detaljplaneområdet. Tutviken 1:3 gränsar över en smal vik vid Långsjöns sydöstra ände direkt till Gudö 13:1. Hela strandremsan utmed Tutviken 1:3 har Gudö 13:1 i blickfånget vilket innebär att Tutviken 1:3 i allra högsta grad berörs av den aktuella detaljplanen och de förändringar av naturen och byggnation som detaljplanens genomförande skulle innebära. Detaljplanens flerdubbling av antalet fastigheter på Gudö 13:1 skulle innebära en markant ökning av trafiken på Fiolvägen vid Tutviken 1:3 vilket i allra högsta grad berör honom. Till stöd för sin talan hänvisar han till sina tidigare inlämnade skrivelser till kommunen.

Tommy Bengtsson har överklagat beslutet och yrkar så som det förstås att beslutet ska upphävas. Till stöd för sin talan anför han bl.a. följande. Detaljplanen för Gudö 13:1 och 15:1 strider mot andan och innehållet i den för hela området gällande detaljplanen. Värdefullt naturområde skulle ha en allt mer utglesad byggnation. I den antagna detaljplanen talas det ordrikt om mycket hög bevarandestatus för natur och träd m.m. Dessa ambitionen har redan kommit på skam då många träd redan avlägsnats och även ett enklare vägbygge påbörjats. Man ska respektera innehållet i redan existerande detaljplaner i Tutviken inte bara under genomförandetiden utan under all överskådlig tid. Han undrar varför man ska jobba med detaljplaner i många år för att skydda höga naturvärden om dessa inte har längre verkanstid än tio år.

Motivering

Talerätt

Enligt 22 § förvaltningslagen (1986:223) får ett beslut överklagas av den som beslutet angår om det gått honom emot och beslutet kan överklagas. Enligt rättspraxis anses ett beslut att anta en detaljplan angå ägare till, hyresgäster eller boende på de fastigheter som ligger inom planområdet eller som gränsar direkt till detta. Även om en gata eller väg skiljer klagandens fastighet från det i ärendet aktuella planområdet brukar rätt att överklaga anses föreligga. Därutöver anses beslutet angå ägare till fastigheter samt hyresgäster och boende i nära grannskap om de är särskilt berörda med hänsyn till arten och omfattningen av den aktuella åtgärden, natur- eller trafikförhållanden på platsen m.m.

Vad gäller Tommy Bengtssons överklagande framgår det dessutom av 13 kap. 11 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, att ett beslut att anta en detaljplan endast får överklagas av den som före utgången av granskningstiden skriftligen har framfört synpunkter som inte blivit tillgodosedda. Länsstyrelsen finner att Tommy Bengtsson inte har framfört några skriftliga synpunkter under planprocessen. Han har därför inte rätt att överklaga antagandebeslutet. Hans överklagande ska därför avvisas, d.v.s. inte tas upp till prövning enbart på den grunden.

Datum
2016-11-07

Beteckning
4031-19870-2016

Prövning i övrigt

Enligt 13 kap. 17 § PBL ska den myndighet som prövar ett överklagande av ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan, endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna. Vid prövningen har Länsstyrelsen enligt 13 kap. 17 § PBL antingen att fastställa eller upphäva antagandebeslutet i dess helhet. Länsstyrelsen kan således inte göra ändringar i eller tillägg till planen eller pröva någon annan planutformning än den kommunen antagit utan bara pröva om planen sådan den antagits är godtagbar eller inte. Alternativa lokaliseringslösningar för det aktuella planområdet omfattas inte heller av denna prövning. Om kommunen medgett det, får dock beslutet upphävas i en viss del eller ändras på annat sätt. Något sådant medgivande finns inte i detta fall.

Länsstyrelsens materiella prövning omfattar endast det som regleras i detaljplanen, d.v.s. markanvändningen inom angivet planområde. Detaljplanen bestämmer den tillkommande bebyggelsens omfattning och utformning i stora drag.

Enligt 1 kap. 2 § PBL är det en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Med hänsyn härtill äger kommunen själv, inom vida ramar, att avgöra hur marken ska disponeras samt hur miljön ska utformas i den egna kommunen. Stor vikt bör tillmätas de lämplighetsbedömningar som kommunen företagit. En konsekvens av detta är att den statliga kontroll som prövningen innefattar vid ett överklagande i många fall stannar vid en prövning av om ett överklagat kommunalt beslut att anta en detaljplan ligger inom ramen för det handlingsutrymme som de materiella reglerna ger kommunen.

Vid planläggning ska enligt 2 kap. 1 § PBL både enskilda och allmänna intressen beaktas. Kommunens beslut att anta en detaljplan bör enligt förvaltningsrättsliga grunder således upphävas endast om kommunen i sin bedömning gjort en felaktig avvägning mellan motstående enskilda intressen eller motstående enskilda och allmänna intressen, eller i de fall då kommunen förfarit felaktigt vid handläggningen av planärendet. Länsstyrelsens prövning i ett ärende avseende en överklagad detaljplan avser därför i allt väsentligt frågor som är av betydelse för de klagande i deras egenskap av sakägare eller boende, dvs. frågor som rör de klagandes enskilda intressen. Överprövningen är begränsad i de fall där enskilda klagande för fram andra argument än sådana som direkt berör dem som sakägare.

Enligt 4 kap. 17 § PBL får kommunen i en detaljplan upphäva strandskyddet enligt 7 kap. miljöbalken för ett område, om det finns särskilda skäl för det och om intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset. En bestämmelse om upphävande får dock inte avse ett sådant område som enligt 7 kap. 18 § första stycket 3 miljöbalken omfattas av länsstyrelsens beslutanderätt. Bestämmelserna i 7 kap. 18 c–18 g §§

Datum
2016-11-07

Beteckning
4031-19870-2016

miljöbalken, bl.a. kriterierna för vad som utgör särskilda skäl, ska tillämpas på detaljplanebestämmelser om upphävande av strandskydd.

Möjligheten för kommuner att i detaljplan upphäva strandskyddet infördes genom lagändringar som trädde ikraft den 1 juli 2009. Reglerna skulle i princip vara desamma som vid prövning av en dispens från strandskyddet (se prop. 2008/09:119 s. 50 och 119). Prövningen skulle därmed inte påverkas materiellt av att den sker i samband med detaljpaneläggning. När en detaljplan ersätts med en ny detaljplan återinträder strandskyddet. En noggrann prövning av syftet med strandskyddet och skälen för ett upphävande skulle ske i samband med en ny detaljpaneläggning. I förarbetena uttalades att de tidigare skälen för ett upphävande helt eller delvis kunde sakna relevans om den planerade användningen av ett område som har omfattats av strandskydd förändras (prop. 2008/09:119 s. 78).

Länsstyrelsen kan inledningsvis konstatera att genomförandetider för den gällande detaljplanen för planområdet har gått ut och det föreligger därmed inte något hinder att ändra denna.

Av planhandlingarna framgår bl.a. följande. Syftet med detaljplanen är att möjliggöra avstyckning och förtätning på ett sätt som är i linje med närområdets övergripande struktur. Planområdet är en del av ett område som förr främst utgjordes av fritidshus men som har förändrats till ett område för åretruntboende. Det forna skogslandskapet är styckat i fastigheter på i huvudsak mellan 1 500 – 4 000 m², bebyggda med småhus. De två fastigheter som utgör planområdet är betydligt större än övriga i området, ca 11 000 m² och 15 000 m². Fastigheten Gudö 13:1 är bebyggd med ett bostadshus och två komplementbyggnader med indraget VA som i dagsläget används som boende medan den södra fastigheten Gudö 15:1 är skogsbevuxen och obebyggd så när som på en jaktstuga. Planen reglerar hur stora nya fastigheter minst ska vara, vilket styr om en fastighet kan styckas eller inte. Detaljplanen möjliggör för 7 nya bostäder i form av villor eller enbostadshus. Planområdet ansluter i öster direkt till Tyresta naturreservatet som är ett välbesökt rekreationsområde. Planområdet ingår i ett område där riksintresse för det rörliga friluftslivet gäller. Över fastigheten Gudö 13:1 löper ett servitut med en gångväg som leder in i naturreservatet. I söder ansluter planområdet till Tutviksskogen och en bit väster om planområdet har strandlinjen gjorts tillgänglig som allmän plats i gällande plan. I planbeskrivningen anges att i planförslaget upphävs strandskyddet helt eller delvis i de tre byggrätterna e₁, e₂ och e₃ där särskilda skäl enligt 7 kap. 18 c-d §§ miljöbalken anses föreligga.

Länsstyrelsen konstaterar vidare att av planhandlingarna framgår att den aktuella detaljplanen har antagits enligt normalt planförfarande enligt PBL. Vad gäller beslutsunderlaget bedömer Länsstyrelsen att det kan anses vara tillräckligt för att bedöma konsekvenserna av planens genomförande för omgivningen. Länsstyrelsen finner inte att det i övrigt har framkommit att planhandlingarna eller handläggningen hos kommunen har sådana brister eller att det föreligger sådana omständigheter som innebär att kommunens antagandebeslut inte tillkommit i

Datum
2016-11-07

Beteckning
4031-19870-2016

laga ordning. Att klagandena inte fått gehör för sina synpunkter i ärendet utgör inte skäl att upphäva detaljplanen.

I ärendet har framställts invändningar mot planen som rör både enskilda och allmänna intressen.

Vissa allmänna intressen, såsom riksintressen för naturvärden, kulturmiljövärden eller friluftslivet, strandskydd samt människors hälsa och säkerhet, bevakas i första hand av Länsstyrelsen i dess funktion som regional planmyndighet under planprocessen och vid prövning enligt bestämmelserna i 11 kap. 10 § PBL. När enskilda åberopar allmänna intressen, såväl frågor som omfattas av Länsstyrelsens prövning enligt 11 kap. 10 § PBL som andra allmänna intressen, blir prövningen i samband med ett överklagande begränsad (se bl.a. Mark- och miljödomstolens dom den 19 juni 2013 i mål nr P 11296-12). Det som avgör prövningens omfattning är utformningen av de bestämmelser som det överklagade beslutet grundas på. Om kommunens beslut ryms inom den handlingsfrihet som de materiella bestämmelserna medger, kommer de avvägningar som en kommun gjort mellan olika samhällsintressen inte bli föremål för överprövning. I samband med ett överklagande som berör sådana allmänna intressen som bevakas enligt 11 kap. 10 § PBL kan i regel dock bara prövas om underlaget för Länsstyrelsens prövning av dessa ingripandegrunder varit godtagbart, vad som tillförts i ärendet efter denna prövning samt om detaljplanen medfört att planen för berörda inte blir acceptabel.

Den 13 maj 2016 beslutade Länsstyrelsen enligt 11 kap. 10 § PBL att inte överpröva antagandebeslutet av detaljplanen. Länsstyrelsen har således bedömt att exploateringen enligt detaljplanen går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av markområdet enligt bestämmelserna om riksintressen i 3 och 4 kap. miljöbalken, att miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följts, att strandskyddsbestämmelserna inte åsidosatts samt att planen är förenlig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion. Det har genom aktuella överklaganden inte framkommit något som ger Länsstyrelsen anledning att nu som besvärmyndighet bedöma dessa frågor på annat sätt.

Planområdet gränsar vidare till Tyresta naturreservatet men bedöms enligt Länsstyrelsen inte medföra någon påtagligt skada på reservatets natur- och rekreationsvärden. Det har inte heller framkommit att detaljplanen skulle kunna innebära sådan påtaglig skada på naturvärden eller friluftslivet i det avseende som avses i 3 kap. 6 § miljöbalken.

Klagandena har bl.a. anfört att detaljplanen måste kompletteras med en miljökonsekvensbeskrivning. Kommunen har bedömt att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i 4 kap. 34 § PBL eller 6 kap. 11 § miljöbalken. Kommunen har utfört en behovsbedömning och projektets påverkan på miljön har istället inarbetats i planbeskrivningen. Länsstyrelsen har som regional planmyndighet i

Datum
2016-11-07

Beteckning
4031-19870-2016

samrådsyttrandet den 10 september 2015 inte heller ansett att genomförandet av planen medför betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen finner inte anledning att nu frångå den bedömningen. Kommunen har därför inte varit skyldig att göra en miljöbedömning med därtill hörande miljökonsekvensbeskrivning. Länsstyrelsen anser således att kommunens handläggning i denna del är tillräcklig.

De enskilda intressen som har åberopats är främst att de närboendes boendeförhållanden försämras p.g.a. ökad trafik, försämrad utsikt och försämrade rekreationsmöjligheter. Trots förändringarna bedömer Länsstyrelsen att boendemiljön för de boende i närområdet kommer att bli godtagbar och olägenheterna av sådan påverkan inte bör bli större än att den kan godtas i den storstadsregion som planområdet utgör en del av.

Vid prövningen i övrigt anser Länsstyrelsen att skälig hänsyn har tagits till befintliga bebyggelse-, äganderätts- och fastighetsförhållanden vid utformningen av detaljplanen. Länsstyrelsen finner sammanfattningsvis att det som klagandena anfört, vid en avvägning mellan klagandenas enskilda intressen och de intressen som planen syftar till att tillgodose, inte utgör tillräckliga skäl för att upphäva antagandebeslutet. Den avvägning som kommunen har gjort mellan de olika intressena är således enligt Länsstyrelsens bedömning godtagbar. Enligt Länsstyrelsen är de olägenheter som detaljplanen kan medföra för klagandena inte så betydande att planen av det skälet inte kan godtas. Inte heller i övrigt har framkommit någon omständighet som utgör skäl att upphäva beslutet att anta detaljplanen. Vad klagandena anfört i övrigt föranleder ingen annan bedömning. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt enligt bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av länsassessor Ulla Jarnås. Föredragande har varit länsassessor Lina Jansson.

Ulla Jarnås

Lina Jansson

Datum
2016-11-07

Beteckning
4031-19870-2016

Sändlista

Förenklad delgivning:

Valve Kääramees, St Göransgatan 74, 112 38 Stockholm
Svante Wagenius, Finn Malmgrens väg 30 lgh 1202, 121 38 Johanneshov
Robert Nagy, Tutviksvägen 91, 136 75 Vendelsö
Anna Maria Högberg, Tutviksvägen 91, 136 75 Vendelsö

Delgivning:

Tommy Bengtsson, c/o Lennart Gran och Staffan Gripenfors, Vendelsö
fastighetsägareförening, Flöjtvägen 3, 136 75 Vendelsö

A. K. K.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.